

NIEUWSBRIEF

Convenant Bondgenoot- schap Geletterdheid

Regio Holland Rijnland

Een nieuw convenant Geletterdheid

De portefeuillehouders van de veertien gemeenten in Holland Rijnland stemmen in met de voortzetting van het Bondgenootschap Geletterdheid in Holland Rijnland.

De gemeenten geven de intentie af om samen met zo'n 25 maatschappelijk betrokken partijen opnieuw afspraken te maken over de regionale aanpak van laaggeletterdheid. Centraal hierin staan het voorkomen van laaggeletterdheid en het participeren van werkgevers. Deze afspraken worden opgenomen in een nieuw convenant dat alle betrokken partijen op 18 januari 2017 tekenen.

De afspraken in het convenant worden omgezet in concrete activiteiten die de bondgenoten daadwerkelijk gaan uitvoeren. De routes daartoe worden opgenomen in een projectplan, waarin elke bondgenoot zijn aanpak van laaggeletterdheid uiteenzet.

Om de activiteiten daadwerkelijk te kunnen uitvoeren, is soms ondersteuning en extra inzet nodig. In het eerste kwartaal van 2017 dient Holland Rijnland hiervoor een subsidieaanvraag in bij het ministerie van OCW in het kader van de subsidieregeling Taalakkoord.

Het probleem laaggeletterdheid

In Nederland hebben meer dan twee miljoen mensen veel moeite met lezen en schrijven. Taalvaardig zijn is echter een belangrijke voorwaarde om te participeren in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Zeker in een samenleving waarin steeds vaker een beroep wordt gedaan op zelfredzaamheid.

Het aanpakken van laaggeletterdheid lijkt betrekkelijk eenvoudig. Volwassenen kunnen immers een taalcursus volgen om hun taalvaardigheid op te vijzelen. Maar de praktijk is weerbarstig. Schaamte speelt hierbij een belangrijke rol.

Het verhaal van Marianne Sejsener

Marianne Sejsener was één van die vele Nederlanders die dagelijks worstelen met hun laaggeletterdheid. Nu werpt zij zich op als taalambassadeur en stimuleert lotgenoten om een taalcursus te volgen.

Marianne werd door haar huidziekte psoriasis niet geaccepteerd op school. 'Mijn moeder hield mij thuis', vertelt ze. 'Als tiener begon het aan mij te knagen dat ik niet kon lezen en schrijven terwijl al mijn leeftijdgenootjes, mijn broers en zussen dat wel konden. Ik trouwde jong. Mijn man hielp mij altijd met lezen, schrijven en rekenen, maar ik merkte dat ik veel miste. Uit schaamte hield ik het verborgen, ook voor mijn kinderen. Maar toen die in groep 3 zaten en leerden lezen en schrijven, viel ik door de mand.'

'Uiteindelijk was het de juf van mijn dochter die adviseerde om naar een cursus te gaan op het ROC. Daar worden lees- en schrijfcursussen gegeven speciaal voor volwassenen. Het duurde lang voordat ik naar die lessen ging. Ik durfde gewoon niet. Wat zouden ze van mij denken? Uiteindelijk ben ik blij dat ik het gedaan heb.'

Door het lezen en schrijven, ging er een wereld voor Marianne open. Omdat ze dat lotgenoten niet wil onthouden, zet zij zich nu in als taalambassadeur. 'Op die manier kan ik anderen ook over de streep trekken om beter te leren lezen en schrijven. Je geniet ervan als je zoveel meer kan. Zelf ben ik zelfverzekerder dan vroeger.'

Tijdens een bijeenkomst adviseerde Marianne laaggeletterden met respect te benaderen. 'Haal ze over om een cursus te volgen. Hierdoor krijgen ze meer kansen. Er gaat echt een wereld voor hen open en ze zullen trots zijn op zichzelf.'

Bij laaggeletterdheid zijn twee groepen te onderscheiden: allochtone en autochtone Nederlanders. Allochtone Nederlanders schamen zich er minder voor dat ze de taal niet of onvoldoende beheersen. Hun achtergrond maakt taalachterstand immers eenvoudig verklaarbaar. Zij melden zich doorgaans zelf aan voor taalscholing of laten zich sneller doorverwijzen. Dat is anders bij autochtone laaggeletterden. Voor hen is het een taboe om kenbaar te maken dat zij moeite hebben met lezen en schrijven. Dat maakt het lastig om problemen te signaleren. Autochtone laaggeletterden zijn veelal goed in het verhullen van hun probleem en verzinnen allerlei manieren om de ontdekking ervan tegen te gaan.

De stap naar een cursus of opleiding is dan ook niet makkelijk. Teruggaan naar de schoolbanken doe je niet zomaar. Zeker niet als er ook slechte schoolervaringen uit de jeugd meespelen. Daarnaast is het ook niet altijd duidelijk welke cursussen er in de regio worden gegeven en wie die moet of kan bestuigen. Dat werpt een extra drempel op.

‘Investeren in lees- en schrijfvaardigheid betaalt zich vanzelf uit’

**Exacte cijfers over laaggeletterdheid in Leiden zijn er niet, maar waarschijnlijk geldt ook in de Sleutelstad het landelijk gemiddelde van één op de tien inwoners. Dat vermoedt Marleen Damen, wethouder Werk & Inkom-
men, Wijken en Financiën. ‘En dat is écht een grote groep’, benadrukt zij. ‘Laaggeletterdheid heeft zijn weerslag op de gehele samenleving en daarmee is de bestrijding ervan ook iets dat je gezamenlijk moet oppak-
ken.’**

Marleen Damen

Wethouder Werk & Inkom-
men, Wijken en Financiën,
gemeente Leiden

**‘Er is bijna
geen beroep
te vinden
waar taal
niet ter zake
doet’**

baan is daardoor lastig en als je al werk vindt, loop je tegen allerlei problemen aan. Er is bijna geen beroep te vinden waar taal niet ter zake doet.’

Volgens Damen is de noodzaak van een goede taalbeheersing, in een samenleving die steeds meer digitaliseert, essentieel. Doordat laaggeletterdheid veelal samengaat met geringe digitale vaardigheden, raken mensen verder in een isolement. Daarom pakt Leiden het probleem op meerdere fronten aan. ‘Maar’, benadrukt Damen, ‘dat kunnen we als overheid niet alleen. Hiervoor hebben we de inzet van vele partijen nodig. Ook het bedrijfsleven.’

Schaamte

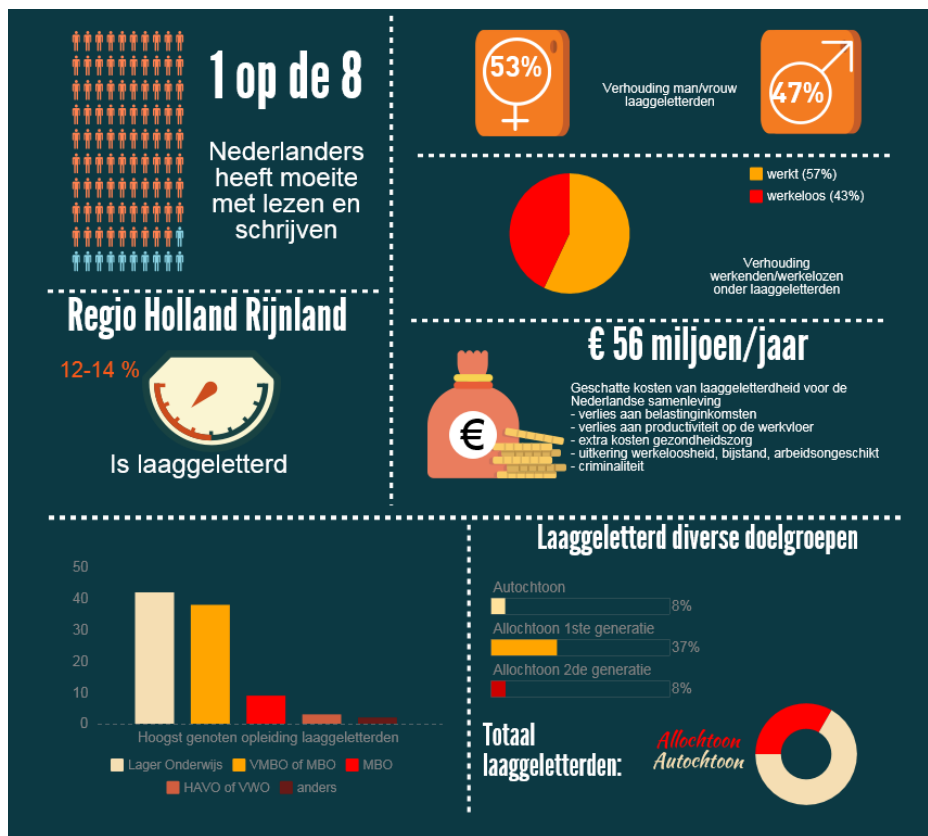
De eerste stap in de bestrijding van laaggeletterdheid is een lastige, namelijk het signaleren. ‘Bij nieuwkomers is het duidelijk en begrijpelijk dat er een taalachterstand is’, legt Damen uit. ‘Maar voor Nederlanders die hier regulier onderwijs volgden, is dat anders. Schaamte speelt een grote rol en mensen die het be-

Het is voor mensen zonder taalachterstand moeilijk voor te stellen, maar laaggeletterden kunnen op veel fronten slecht meekomen in de maatschappij. ‘Ik zag bij mijn eigen kinderen die leerden lezen, dat er een geheel nieuwe wereld voor ze open ging’, vervolgt Damen. ‘Voor laaggeletterden blijft dat gordijn gesloten. Dat maakt de wereld beperkt. Het vinden van een

treft ontwikkelen vaak strategieën om hun lees- en schrijfproblemen te verhullen. Als deze mensen niet in aanraking komen met overheidsinstanties, zoals Werk en Inkomen, blijft hun achterstand onopgemerkt.

Wijkteams of de scholen van hun kinderen kunnen hierin een signalerende rol spelen. Dat geldt zeker ook voor werkgevers. Daarom is het belangrijk dat meerdere partijen het nieuwe Convenant bestrijding Laaggeletterdheid ondertekenen.'

Voor Damen is het niet vreemd dat ondernemers laaggeletterdheid van hun medewerkers aanpakken. 'Goed lezen en schrijven is voor veel bedrijfsprocessen een vereiste. Het verkleint de kans op fouten of zelfs ongelukken. Daarnaast blijkt dat medewerkers die uiteindelijk leren lezen en schrijven lekkerder in hun vel zitten en gemotiveerder zijn. Ze zijn loyaal aan het bedrijf dat hen hielp én worden productiever. Investeren in een traject voor lees- en schrijfvaardigheid, betaalt zich daarom vanzelf uit', aldus Damen.

C

Commitment en werkplezier door taaltraining

‘Wij verwachten van onze winkelmedewerkers vooral dat ze klantvriendelijkheid zijn. Verre-gaande deskundigheid is daarbij van minder belang, omdat er niet veel uitleg nodig is voor onze - laaggeprijsde - artikelen. Dat is heel anders dan bijvoorbeeld in een elektronicazaak, waar klanten juist informatie willen omtrent techniek en mogelijkheden. Aan onze verkoopmedewerkers stellen wij dan ook geen hoge eisen omtrent diploma’s. Mede daar-door komen we regelma-tig in aanraking met laag-geletterden.

Cees van Gend

Manager P&O Zeeman

Europa

‘Het zelfver-trouwen van de mede-werker krijgt een sterke impuls als ze taalvaardiger worden’

Bij migranten die nog niet zo lang in Nederland zijn, is vaak direct bekend of ze een taalachterstand hebben. Maar bij autochtonen is dat niet meteen zichtbaar. Pas gaandeweg, als zij schriftelijk moeten communiceren, gaat het opval-len.’

Zeeman school

‘Al langere tijd verzorgen wij voor onze medewerkers opleidingen en cursussen. Zowel winkelpersoneel als magazijnmedewerkers, krijgen de mogelijkheid om een MBO-diploma niveau 2 te halen. Voor diegenen die moeite hebben met lezen en schrijven, hebben we het lesmateriaal aangepast zodat ook zij een diploma kunnen halen. En het mes snijdt aan twee kanten, want door meer oefening worden ze taalvaardiger, en door het slagen voor de opleiding is ook inburgering mogelijk! We werken samen met NCVB Bedrijfs-opleidingen. Zij verzorgen zo’n twintig opleidingsgroe-pen op verschillende ni-veaus, op wat wij noemen onze Zeeman School. Als Zeeman waren we één van de eerste retailers die dit concept oppikten. Het NCVB verzorgt inmiddels ook opleidingen voor ande-re winkelketens.

Zeeman heeft meerdere redenen om laaggeletter-den binnen de organisatie te helpen. Zo is het niet altijd eenvoudig om vol-doende personeel te vin-

den én te behouden. Door het geven van taalvaardigheidstrainingen, krijgen laaggeletterden, die weinig perspectief hebben op de arbeidsmarkt, een kans. En daarmee groeit de verbondenheid met het bedrijf Zeeman en met de collega's die hetzelfde traject volgen. Zeker ook omdat de mogelijkheid bestaat om door te groeien tot middle manager. Als de potentie voor groei aanwezig is, willen we niet dat het onvoldoende beheersen van de taal een belemmering is.

Het zelfvertrouwen van de medewerker krijgt een sterke impuls als ze taalvaardiger worden. Het is een bevestiging dat ze het werk wél aankunnen. Hierdoor zijn ze gemotiveerder. Het verzorgen van taalopleidingen is dan ook de investering meer dan waard. Je verzekert je van voldoende gemotiveerd personeel, de productiviteit groeit en ook je imago als goede werkgever krijgt een extra impuls.'

Handtekening

Op 18 januari 2017 zetten de bondgenoten opnieuw hun handtekening onder het convenant "*Bondgenootschap voor Geletterdheid regio Holland Rijnland 2017-2020*".

Het Bondgenootschap gaat verder met partijen vanuit allerlei aandachtsgebieden, zoals: gezin, gezondheid, gemeente, onderwijs en bedrijven. In de regio Holland Rijnland participeren lokale overheden, maatschappelijk werk, bibliotheken, onderwijsinstellingen, woningcorporaties, uitzendbureaus, taalbureaus, deurwaarderskantoren en zorg- en welzijnsinstellingen.

De wijze waarop de leden van het Bondgenootschap betrokken zijn bij taalkwesties, lopen sterk uiteen en daardoor is ook hun aanpak steeds anders. Dit kenmerkt de bestrijding van laaggeletterdheid. De gemeene deler van de bondgenoten is zowel het maatschappelijk belang van hun inzet, als het belang voor de eigen organisatie.

Ieder lid binnen het *Bondgenootschap voor geletterdheid regio Holland Rijnland 2017-2020* is een betrouwbare partner. Bondgenoten staan garant voor samenwerking en zijn bereid om binnen hun eigen mogelijkheden en vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, taalproblemen aan te pakken. Bondgenoten evalueren en stemmen ambities en resultaten minimaal drie keer per jaar met elkaar af.

De eerste stap is de ondertekening van het convenant. Hiermee spreekt iedere bondgenoot uit, samen te willen werken en een actieve bijdrage te willen leveren. Het is een vorm van onderling commitment tussen overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.

Het convenant geldt als basis voor de afspraken die worden gemaakt over de concrete aanpak van laaggeletterdheid. Acties uit het voorgaande convenant zijn:

- laaggeletterden herkennen en doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart;
- de eigen communicatiematerialen waar mogelijk vereenvoudigen;
- activiteiten organiseren om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen;
- een bijdrage leveren aan het netwerk door middel van kennisdeling, inspiratie en onderzoek.

Deze acties worden voortgezet in dit nieuwe convenant.

Daarnaast worden de volgende afspraken hieraan toegevoegd:

- Aansluiten bij het regionaal educatieprogramma Holland Rijnland;
- Aansluiten bij de uitvoering van de Wet Taaleis;
- Betrekken van de activiteiten in het sociaal domein;
- Inzetten van Taalhuizen en –punten in de regio;
- Betrekken van werkgevers(organisaties);
- Voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen.

Holland Rijnland is het samenwerkingsorgaan van 14 gemeenten die gelegen zijn tussen de metropoolregio's Amsterdam en Rotterdam Den Haag. In de domeinen maatschappij, economie en leefomgeving faciliteert Holland Rijnland regionale samenwerking. Daarnaast voert zij taken uit op het gebied van leerplicht, jeugdhulp, woonruimteverdeling en doelgroepenvervoer.